

7. Akerlof G. A. Identity Economics: How our identities shape our work, wages, and well-being / George A. Akerlof. – New Jersey, Published by Princeton University Press. – 185 p.

8. Акерлоф Дж., Шиллер П. Spiritus Animalis : или Как человеческая психология управляет экономикой и почему это важно для мирового капитализма / пер. с англ. Д. Прияткина; под научн. ред. А. Суворова; вступ. ст. С. Гуриева. – М. : ООО "Юнайтед Пресс", 2010. – 273 с. (Перевод изд. : Akerlof G. A., Shiller R. J. Animal Spirits. How Human Psychology Drives the Economy, and Why It Matters for Global Capitalism. Princeton and Oxford : Princeton University Press) (2009).

9. Stiglitz J. Whither socialism / J. Stiglitz. – London, The MIT Press Cambridge, 1994. – 338 p.

10. Spence M. Job market signaling / Michael Spence // Quarterly Journal of Economics (The Quarterly Journal of Economics), Vol. 87, No. 3) 87 (3): Harvard University Press, 1973. – P. 355–374.

11. Spence M. Signaling in Retrospect and the Informational Structure of Markets / Michael Spence // American Economic Review. – 2002. – 92 (3): 434–459.

12. Spence M. The Next Convergence: The Future of Economic Growth in a Multispeed World / M. Spence. New York: Farrar, Straus and Giroux, 2011. – 296 p.

13. Connelly, B.L., Certo, S.T., Ireland, R.D., & Reutzel, C. Signaling Theory: A Review and Assessment. Journal of Management. – 2011. – 37(1):39–65.

14. Варакин Л.Е. Цифровой разрыв в Глобальном информационном обществе. Теория и практика измерений / Л.Е.Варакин. – Издание второе, доп. – М. : МАС, 2004. – 272 с.

15. Васильев В.В. Методология и инструментарий мониторинга информатизации и развития информационной экономики / В.В.Васильев. – М. : ИРИАС, 2006.

16. Измерение цифрового разрыва в Информационном обществе // Рекомендация МАС-ГИО А.6 (01/05). – М. : МАС, 2005. – 41 с.

17. International Telecommunication Union Measuring the Information Society 2010 ITU-D. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.itu.int/ITU-D/ict/partnership/index.html>

18. Хелд Д. Глобальные трансформации : Политика, экономика, культура / Хелд Д., Гольдблатт Д., Макгрю Э., Перратон Д. – М. : Практика, 2004. – 576 с.

19. Гальперина Л.П. Вступ України до СОТ в контексті створення інформаційного суспільства / Л.П.Гальперина // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право). Науковий журнал. – К., 2005. – №3. – С.65 – 71.

20. Бхагвати Дж. В защиту глобализации / Дж.Бхагвати. – М. : Ладомир, 2005. – 448 с.

21. Connolly M. Dynamical Interaction: A North-South Story of Technological Diffusion / Connolly M. // Working Paper. – 1999. – № 99-08 – P. 245-283.

22. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства / Д.Белл // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. – К. : Либідь, 1996. – С. 194–251.

23. Голіков В.І. Інформатизація як фактор постіндустріального розвитку / В.І. Голіков // Економіка і прогнозування. – 2003. – № 1. – С. 9–22.

24. Згуровський М.З. Загальні тенденції розвитку інформаційного суспільства у глобальному контексті : трансформація світового устрою // Інформаційне суспільство. Шлях України. – К., 2004. – С. 104–125.

25. Іванова В.В. Роль інформаційного ринку в трансформаційних процесах економіки / В.В.Іванова // Проблеми транспорту. – 2008. – Вип. 5. – С. 176–183.

26. Савинов Ю.А., Абрамова А.В. Влияние информационных технологий на конкурентоспособность стран в мировой экономике / Ю.А.Савинов, А.В.Абрамова // Вопросы статистики. – № 5. – 2006. – С. 8–13.

27. Данилишина К.О. Проблема інформаційних світових потоків та їх вплив на пострадянський простір / К.О. Данилишина // Актуальні проблеми політики. Зб. наук. праць. – Одеса : "Юридична література". – 2003. – Вип. 17. – С.257-263.

Надійшла до редколегії 15.05.13

В. Мазуренко, канд. экон. наук, доц.
КНУ имени Тараса Шевченко, Киев

ОСОБЕННОСТИ ИНФОРМАЦИОННОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ МЕЖДУ СТРАНАМИ В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОНОМИКИ ЗНАНИЙ

В статье теоретически обобщены и систематизированы методологические основы определения сущностных характеристик информационного взаимодействия в международных экономических отношениях, выделены их особенности в условиях формирования экономики знаний, проанализирована и раскрыта экономическая сущность системообразующих элементов информационного общества и базовых информационных детерминант современного мирового хозяйства, показана зависимость международной конкурентоспособности страны от уровня развития информационного общества.

Ключевые слова: информационное взаимодействие, информационная экономика, информационное общество, экономика знаний, конкурентоспособность страны.

V. Mazurenko, PhD, Associate Professor
Kyiv National Taras Shevchenko University, Kyiv

THE FEATURES OF INFORMATION INTERACTION AMONG COUNTRIES IN THE CONTEXT OF FORMATION OF KNOWLEDGE ECONOMY

Methodological fundamentals of the informational interaction core attributes definition are theoretically generalized and brought to the level of systematization in international economic relations. Their features are distinguished within the economy of knowledge and economic essence of the informational society framework and basic informational determinants of the modern world economy are analyzed and revealed. Dependency of the international competitiveness on the informational society development level is covered.

Keywords: informative cooperation, informative economy, informative society, economy of knowledge, competitiveness of country.

УДК 339.7: 338.124.4

Н. Резнікова, канд. экон. наук, доц.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ,
М. Відякіна, канд. экон. наук, асист.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ЕКОНОМІЧНІ БУЛЬБАШКИ ЯК СУТНІСНА ОЗНАКА НЕСТАБІЛЬНОСТІ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

В роботі розкрито концептуальні засади дослідження економічних бульбашок, з'ясовується економічний зміст бульбашкових епізодів. Представлена класифікація економічних бульбашок, визначено причини та наслідки їх виникнення.

Ключові слова: економічні бульбашки, бізнес-цикли, бульбашкові епізоди, фінансова криза.

Постановка проблеми. Деструктивні наслідки фінансової кризи 2007-2011 років для глобальної економіки не обмежились падінням темпів приросту ВВП як для розвинених країн, так і країн, що розвиваються, рестру-

ктуризацією та подекуди списанням боргів, змістивши акценти з ефективного функціонування ринку на його ірраціональну природу. Так звана ринкова раціональність, скорегована певними умовами протікання фінан-

сових процесів – щоразу з новою інтерпретацією вже відомого набору причин і наслідків – здатна трансформувати ламінарне протікання фінансових процесів у турбулентний потік з неминучим кризовим результатом.

Раціональність та ірраціональність, доповнюючи і виключаючи одне одного, знаходять відображення у так званій "бульбашковій" природі фінансового ринку. Виступаючи невід'ємною складовою економічного циклу, вони водночас є проявом біхевіористичного трактування прийняття інвестиційних рішень економічними акторами.

Попри те, що деякі бульбашки є невід'ємною складовою економічного циклу, окремі з них також є наслідком дій інвесторів. Бульбашки зазвичай виникають на фондових ринках, ринках нерухомості унаслідок зміни учасниками ринку способів ведення бізнесу. Бульбашки, що формуються на ринках цінних паперів, як правило, спричиняють переміщення ресурсів у зони швидкого зростання. Із завершенням циклу бульбашки відбувається повернення ресурсів, що спричиняє обвал цін. Таким чином, однією з головних наукових проблем є виявлення причин формування економічних бульбашок.

Ситуація на різних ринках свідчить про неспроможність наявних економічних інструментів а також методів фінансової та грошової політики запобігати колапсу економічних бульбашок. Окремі аналітики [1; 3; 6] пов'язують таку недієздатність з інтересами тих учасників ринку, які отримують прибуток від таких бульбашок. Саме з позицій таких міркувань пояснюється той факт, що банківське фінансування продовжується без достатнього контролю, сприяючи тим самим роздуванню бульбашок.

Аналіз досліджень і публікацій. Дискусії серед економістів стосовно меж зростання, циклів ділової активності та утворення економічних бульбашок – явище не нове так само, як і дослідження природи та наслідків фінансових криз. Концептуалізація економічних бульбашок пов'язана з іменами видатних вчених-економістів, серед яких А. Абель, Ф. Аллен, Дж. Вентура, С. Гірдіяускас, Дж. Ітвел, Р. Кабальєро, П. Кругман, А. Мартін, Г. Менк'ю, Ф. Мишкін, М. Обстфельд, П. Самуельсон, Ж. Тіроль, І. Уайт.

Особливої гостроти набуває наукова дискусія з приводу інтерпретації джерел виникнення бульбашок. Деякі економісти пов'язують факт існування економічних бульбашок з інфляцією [3; 15], інші вважають, що існує певна фундаментальна вартість кожного активу, саме тому бульбашки представляють собою ні що інше, як підвищення цієї вартості [12]. Суттєву роль у відтворенні так званої "бульбашкової економіки", на думку П.С. Єщенко та А.Г. Арсеєнка, відіграв монетаризм, котрий гіпертрофував в економіці роль грошей, фінансових бульбашок, "роздув" обсяги та частку сфери послуг у ВВП розвинених країн [1, С. 20].

Згідно з теоріями хаосу щодо формування бульбашок, останні виникають з деякого критичного стану на ринку, який походить зі зв'язку економічних акторів. Бульбашки одночасно розглядаються і як прояв основного принципу надмірної ефективності ринку у довгостроковій перспективі, так і недостатньої ефективності в перспективі короткострокової [12]. Водночас, попри підвищену увагу науковців до зазначеного явища, наявний доробок характеризується фактично відсутністю єдиного бачення причин та основних детермінант економічних бульбашок, що дозволило б запобігти їхньому активному поширенню у майбутньому.

Мета дослідження. З огляду на економічний зміст економічних бульбашок важливого значення набуває висвітлення причин їх формування, взаємозв'язку та

взаємообумовленості в умовах обмеженості ресурсів, визначення основних характеристик або ознак, що вказують на бульбашку на ранніх стадіях, з метою запобігання її розвитку в подальшому.

Виклад основного матеріалу. Поняття економічної бульбашки як у зарубіжній, так і вітчизняній науковій літературі, часто вживається як синонім "спеклятивної бульбашки", "ринкової бульбашки", "цінової бульбашки", "фінансової бульбашки" та навіть "спекулятивної манії" [5; 9]. Втім, термін "економічна бульбашка" у загальноживаному науковому обороті використовується для позначення економічного циклу, який характеризується швидким зростанням та наступним різким скороченням.

Ринкові бульбашки пов'язують з торгівлею у великих обсягах за цінами, які значно розходяться з реальною вартістю. Саме вартість стає теоретичним розрахунком, який спрямований на відображення справедливої ціни, беручи до уваги умови майбутніх доходів і ризиків.

Основне підґрунтя утворення економічних бульбашок – слабка фінансова політика та надмірна грошова ліквідність у фінансовій системі [13]. Зі зниженням відсоткових ставок, інвестори, зазвичай, переорієнтовують капіталовкладення з інструментів з фіксованою доходністю (депозитів, облігацій тощо), застосовуючи, натомість, леввередж на власний капітал у формі банківських позик і вкладання позикових коштів у фінансові активи, такі як акції та нерухомість.

Свого часу П. Самуельсон і Ж. Тіроль розглядали бульбашки як засіб протидії динамічній неефективності ринку [4]. Їх аргументація заснована на подвійній ролі капіталу як виробничого активу і збереження вартості. З метою задоволення потреби у збереженні вартості, економіки акумулюють такі обсяги капіталу, за яких інвестиції, що необхідні для підтримки капіталу, перевищують дохід, який продукують самі економіки. Такі інвестиції є зазвичай вкрай неефективними й такими, що скорочують ресурси, наявні для споживання. За таких обставин, бульбашки можуть бути корисними як для інвесторів, так і в макроекономічному сенсі. Втім, модель Самуельсона-Тіроля не позбавлена деяких недоліків: по-перше, в ній йдеться про бульбашки, що існують завжди і ніколи не колапсують, що не відповідає ситуації в реальній економіці. По-друге, бульбашки в даній моделі сприяють підвищенню споживання за рахунок скорочення неефективних інвестицій.

Вчені А. Мартін та Дж. Вентура доповнили попередню модель такими показниками, як потрясіння інвесторів та недосконалість фінансових ринків. На їхню думку, бульбашки не лише скорочують неефективні інвестиції, а й ведуть до збільшення обсягу ефективних. В разі, якщо ефективні інвестиції зростають у достатній кількості, бульбашкові епізоди сприяють збільшенню акціонерного капіталу і обсягів виробництва [10].

Розрізняють декілька основних видів економічних бульбашок: бульбашки фондового ринку, ринку цінних паперів, ринку нерухомості і бульбашки інших ринків, включаючи ринки дорогоцінних металів, енергоносіїв та ін. (Рис. 1). Прикметно, що всі ці бульбашки взаємопов'язані і можуть мігрувати з одного ринку на інший.

Втім, на нашу думку, зазначена класифікація може бути розширена у мікро- та макроекономічних вимірах (Табл.1).

Рис. 1. Класифікація економічних бульбашок

Джерело: розроблено авторами

Булбашки фондового ринку пов'язані з підвищенням або збільшенням ціни на акції в конкретній галузі [8]. Так, бульбашка зароджується, коли спекулянти повідомляють про швидке зростання вартості акцій, а вже потім вирішують купувати дані акції у більших обсягах

як наслідок прогнозування подальшого зростання, а не тому, що акції були недооцінені. Цей бум призводить до штучного і невиправданого завищення ціни акцій багатьох компаній та до зростання різниці між ціною акції та її фактичною вартістю.

Таблиця 1. Типологізація економічних бульбашок в контексті мікро- та макроекономічних концепцій

Вид бульбашки	Характеристика бульбашки
Мікроекономічні концепції	
Фінансова бульбашка	безжалісний спосіб сконцентрувати доступні інвестиції у нових технологіях. Крах фінансової бульбашки сприяє переорієнтації інвестицій ще в умовах депресії з фінансових на реальні активи. Як наслідок, розпочинається вихід з депресії, що забезпечується, перш за все, ростом нових галузей
Шумова бульбашка	бульбашка, що виникає як наслідок ірраціональних очікувань економічних агентів при використанні останніми нееконімічних аргументів на кшталт емоцій, чуток, неввіреного трактування поведінки інших інвесторів
Булбашка арбітражерів	виникає як наслідок раціональних очікувань економічних агентів з приводу дохідності цінних паперів
Асиметрична бульбашка	бульбашка, що формується за умови наявності між економічними агентами інформаційної асиметрії
Раціональна бульбашка	реалізовані очікування більш високих цін раціональними інвесторами
Поведінкова бульбашка	бульбашка, що виникає внаслідок так званої поведінки юрби
Технологічна бульбашка	бульбашка як результат відхилення від фундаментальних вартостей котирувань акцій технологічних компаній
Макроекономічні концепції	
Кредитна бульбашка	характеризується відривом цін активів від їхньої фундаментальної вартості
Валютна бульбашка	характеризується відривом цін активів від їхньої фундаментальної вартості
Сировинна бульбашка	характеризується відривом цін активів від їхньої фундаментальної вартості

Джерело: розроблено авторами

Коли бульбашка колапсує, відбувається стрімке падіння ціни акції та пошук її фундаментальної вартості, що може призвести до виходу багатьох компаній з бізнесу. Одна з найбільших бульбашок фондового ринку відбулася під час буму доткомів у кінці 1990-х і початку 2000 року в США.

Булбашка на ринку нерухомості формується за умов стрімкого зростання цін на житло. На звичайному ринку ціни будуть зростати разом з рівнем інфляції або зростанням середнього рівня доходів. Досягнувши

деякого максимуму, бульбашка колапсує, і ціни на житло обвалюються, спричиняючи крах ринку нерухомості.

Цікавою видається інтерпретація механізму формування та колапсу кредитної бульбашки внаслідок існування суттєвого відриву цін активів від їхньої фундаментальної вартості (Рис.2). Це робить її подібною як до валютної, так і сировинної бульбашок, поява яких завдячує надмірній переоцінці (раціональній чи ірраціональній) вихідних активів.

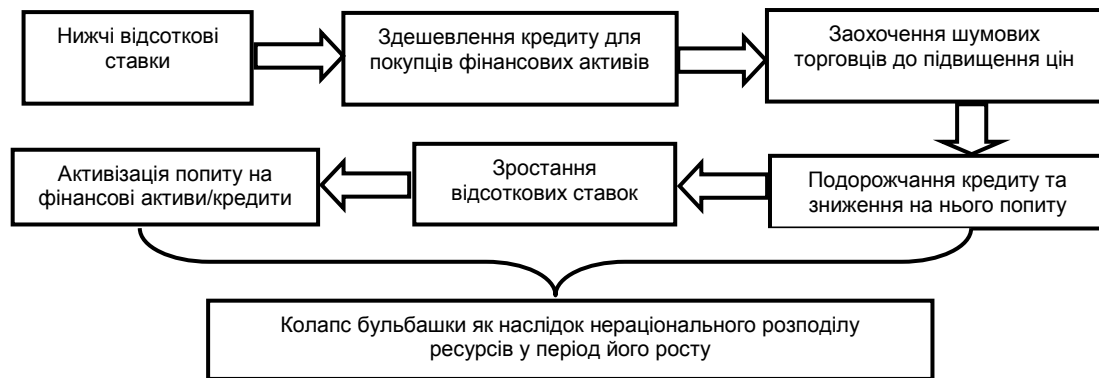

Рис. 2. Механізм кредитної бульбашки

Джерело: розроблено авторами

Попри чітке розуміння причин утворення бульбашок, є підстави вважати, що вони не викликані обмеженою раціональністю чи припущеннями про ірраціональність інших, як це передбачається теорією більшого дурня ("the greater fool theory"). Відомо, що остання зображує бульбашки як такі, що обумовлені поведінкою оптимістичних учасників ринку ("дурнів"), які купують завищені активи в очікуванні продати їх іншим спекулянтам ("більшим дурням") за ще вищою ціною. Втім, бульбашки з'являються і за інших умов, а саме: коли учасники ринку здатні добре оцінити активи; коли спекуляції неможливі або відсутня надмірна переконаність у істинності ршень, що приймаються.

Короткострокові економічні бульбашки (менше 10 років), які повинні розглядатися як помилки або штучні ситуації, як правило, призводять до природних корекцій економічного дисбалансу. Менше відомо про довгострокові бульбашки, які можуть мати набагато більш руйнівні наслідки для економіки. Такі бульбашки можуть виникнути в результаті систематичного невірному уявлення про вартість деяких товарів і послуг, а також довгострокових маніпулювань фінансовою звітністю та кредитування урядами та корпораціями. За таких реалій, замість рецесії та потреби у довгостроковій корекції, бульбашки здатні призвести до тривалої депресії.

Для виявлення особливостей економічних бульбашок з метою їх прогнозування та запобігання, група економістів із Вільнюського університету застосувала логістичну модель зростання [6]. Дослідження ґрунтувалося на припущенні про існування інвестиційних потужностей обмеженого розміру. Логіка науковців полягала в наступному: інвестований капітал зазвичай заповнює лише частину існуючого потенціалу і визначається як інвестиційне охоплення, тоді як залишкова вільна частина потенціалу призначена для приросту капіталу і визначається як ресурси зростання. Звідси ємність інвестицій може дорівнювати потужності всієї економіки. В загальному вигляді зв'язок між змінними логістичної моделі подається так:

$$\text{Інвестиційна ємність} = \text{інвестиційне охоплення} + \text{ресурси зростання} [6].$$

Інвестиційний потенціал обмежений, а тому цілком прогнозовано, що зі збільшенням інвестиційного покриття ресурси зростання зменшуються. Саме тому інвестиційні можливості починають виступати обмежувальним чинником зростання інвестицій. В той момент, коли інвестиції досягають межі своєї потужності, економічні бульбашки починають колапсувати. Це дозволяє не лише припустити, а й стверджувати, що бульбашка утворюється при збільшенні покриття інвестицій в межах фіксованого інвестиційного потенціалу, і, таким чином, ресурси зростання

скорочуються. Означене позначається на різкому зростанню ефективності інвестицій, або логістичної внутрішньої ставки доходності, і саме така поведінка системи призводить до утворення ефекту бульбашки.

Логістична модель управління капіталом демонструє можливості уникнення, або ж пом'якшення негативних наслідків перегрітої економіки. З цією метою необхідно збільшувати потенціал капіталу екстенсивним шляхом (завдяки глобалізації і появі нових ринків), або інтенсивним (через розвиток інноваційних технологій), який є більш перспективним.

До основних показників прогнозування економічних бульбашок, на основі логістичної моделі зростання, відносяться наступні:

- високі темпи зростання економіки (ВВП, фінансові показники компаній);
- низькі відсоткові ставки і збільшення термінів кредитування, що спричиняють формування боргів домогосподарств;
- повне використання чинників зростання (нестача інновацій, відсутність технічного прогресу), застій фінансової експансії;
- психологічний тиск на попит та обмежена пропозиція.

Ці ознаки, що застосовуються до загальної економіки, окремих ринків і компаній, дозволяють розрізняти ефективне функціонування економіки, сектору/фірми від можливого утворення бульбашок.

Цікаво, що застосування окресленої моделі можливе і до сучасних реалій економічного розвитку периферійних країн Європейського Союзу. Спостерігаючи постійне скорочення темпів зростання ВВП в ЄС, можна припустити, що відбувається це саме за логістичним законом. Насправді: інвестиційне покриття сягає межі, а ресурси зростання вичерпуються. Спроби активізувати економіку ЄС за допомогою Лісабонської стратегії не принесли очікуваних результатів. Натомість було реалізовано пов'язаний з глобалізацією екстенсивний шлях (власне європейської інтеграції) і, таким чином, свідомо збільшено інвестиційну ємність європейського ринку. Подібний механізм адаптувався і в США, де розширення інвестиційного потенціалу відбувалось не лише за рахунок розвитку інноваційної галузі, а й шляхом розширення ринків.

Висновки. Економічні бульбашки мають не лише регіональний, але й глобальний вплив. Вивчення економічних процесів свідчить про схильність грошових потоків утворювати бульбашки. Останні формуються при збільшенні покриття інвестицій у фіксованому об'єкті інвестування і, таким чином, зменшують ресурси росту при одночасному різкому збільшенню ефективно-

сті інвестицій. Запобігання утворенню бульбашок полягає у збільшенні інвестиційного потенціалу, чого можна досягнути двома способами: відкриттям нових ринків або створенням нових технологій. Попри те, що в довгостроковій перспективі будь-який новий ринок або технологія призводять до утворення чергової бульбашки, альтернативних шляхів розвитку економіки не існує через циклічність її характеру. Втім, своєчасне прогнозування формування бульбашок дозволить запобігти їх непрогнозованому колапсу і вкрай негативним наслідкам для економіки.

Список використаних джерел

1. Єщенко П. С. Подолання ринкового романтизму і фундаменталізму – економічний імператив сучасності / П.С. Єщенко, А.Г. Арсенко // Економіка і прогнозування. – 2010. – № 2. – С. 7-25.
2. Caballero R. Bubbles and capital flow volatility: causes and risk management / R. Caballero, A. Krishnamurthy // Journal of Monetary Economics. – 2006. – Vol. 53(1). – P. 33-53.
3. Eatwell J. Useful bubbles / J. Eatwell // Contributions to Political Economy. – 2004. – Vol. 23 (1). – P. 35-47.
4. Farhi E. Bubbly liquidity [Electronic resource] / E. Farhi, J. Tirole // Mode of access: <http://ideas.repec.org/p/tse/wpaper/21965.html>.
5. Garber P. M. Famous first bubbles / P. M. Garber // The Journal of Economic Perspectives. – 1990. – Vol. 4 (2). – P. 35-54.
6. Girdzijauskas S. Formation of economic bubbles: causes and possible preventions / S. Girdzijauskas, D. Štreimikienė, J. Čepinskis,

V. Moskaliova, E. Jurkonytė, R. Mackevičius // Technological and Economic Development of Economy. – 2009. – Vol. 15(2). – P. 267-280.

7. Hommes C. Coordination of expectations in asset pricing experiments / C. Hommes, J. Sonnemans, J. Tuinstra, H. van de Velden // Review of Financial Studies. – 2005. – Vol. 18 (3). – P. 955-980.

8. Lei V. Non-speculative bubbles in experimental asset markets: lack of common knowledge of rationality vs. actual irrationality / V. Lei, Ch. N. Noussair, Ch. R. Plott // Econometrica. – 2001. – Vol. 69 (4). – P. 831-859.

9. Levine Sh. The institutional nature of price bubbles [Electronic resource] / Sh. Levine, E. J. Zajac // Mode of access: <http://ssrn.com/abstract=960178>.

10. Martin A. Economic growth with bubbles [Electronic resource] / A. Martin, J. Ventura // NBER Working Paper No. 15870. – 2010. – Mode of access: <http://www.nber.org/papers/w15870>.

11. Olivier J. Growth-enhancing bubbles / J. Olivier // International Economic Review. – 2000. – Vol. 41 (1). – P. 133-151.

12. Smith V. L. Bubbles, crashes, and endogenous expectations in experimental spot asset markets / V. L. Smith, G. L. Suchanek, A. W. Williams // Econometrica. – 1988. – Vol. 56 (5). – P. 1119-1151.

13. Topol R. Bubbles and volatility of stock prices: effect of mimetic contagion / R. Topol // The Economic Journal. – 1991. – 101 (407). – P. 786-800.

14. Ventura J. A Global view of economic growth / J. Ventura // [in eds. Aghion P., Durlauf S.J. Handbook of Economic Growth. – Amsterdam: North-Holland Elsevier Publishers, 2005. – P. 1419-1497.

15. White E. N. Bubbles and busts: the 1990s in the mirror of the 1920s [Electronic resource] / E. N. White // NBER Working Paper No. 12138. – 2006. – Mode of access: <http://www.nber.org/papers/w12138>.

Надійшла до редколегії 12.04.13

Н. Резникова, канд. экон. наук
КНУ имени Тараса Шевченко, Киев,
М. Видякина, канд. экон. наук, ассист.
КНУ имени Тараса Шевченко, Киев

ЕКОНОМІЧЕСКІЕ ПУЗЫРИ КАК СУЩНОСТНЫЙ ПРИЗНАК НЕСТАБИЛЬНОСТИ МИРОВОГО ХОЗЯЙСТВА

В работе исследуются концептуальные основы изучения экономических пузырей, раскрывается экономическое содержание пузырковых эпизодов. Представлена классификация экономических пузырей, определены причины и следствия их возникновения.

Ключевые слова: экономические пузыри, бизнес-циклы, пузырковые эпизоды, финансовый кризис.

N. Reznikova, Ph.D. in Economic, Associate Professor
Kyiv National Taras Shevchenko University, Kiev,
M. Vidyakina, PhD in Economics, Assistant Professor
Kyiv National Taras Shevchenko University, Kiev

ECONOMIC BUBBLES AS THE ESSENTIAL FEATURE OF A VOLATILE WORLD ECONOMY

The paper reveals conceptual fundamentals of economic bubbles research, examines economic nature of bubbly episodes. The article includes a classification of economic bubbles, defines their root causes and burst after-effects.

Keywords: economic bubbles, business cycles, bubbly episodes, financial crisis.

УДК 339.9:330.34

Р. Стаканов, канд. экон. наук, ассист.
КНУ имени Тараса Шевченка, Київ

ІНВЕСТИЦІЙНА РОЛЬ ГРОШОВИХ ПЕРЕКАЗІВ В КРАЇНАХ, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Стаття присвячена дослідженню ролі грошових переказів трудових мігрантів в економічному зростанні країн, що розвиваються. В статті розглядаються як теоретичні погляди науковців на дане питання, так і практичні аспекти впливу грошових переказів на економічний стан країн отримувачів грошових переказів та різні категорії населення в цих державах.

Ключові слова: трудова міграція, грошові перекази, інвестиції, країни, що розвиваються.

Актуальність теми дослідження. Грошові перекази в 21 ст. відіграють все більшу роль в економічному розвитку приймаючих країн, серед яких переважають країни, що розвиваються. Для багатьох країн міграційні кошти відіграють важливу роль при формуванні позитивного сальдо платіжного балансу, забезпечують можливість безінфляційного фінансування зростання та підтримання більш високого рівня споживання в національних економіках. Водночас, багатьма дослідниками ставиться під сумнів саме роль грошових переказів як джерела інвестицій, а не лише підвищення добробуту родин мігрантів.

Аналіз останніх публікацій. Трудова міграція та пов'язані з нею рух грошових переказів та ефективність

їхнього подальшого використання вивчається тривалий час рядом українських та зарубіжних науковців, таких як Дж. Борхас, Г. Вурсел, С. Дрінквотер, І. Івахнюк, С. Метельов, Р. Раян, О. Старк, А. Гайдуцький, Е. Лібанова, О. Малиновська, Д. Раса, А. Румянцев, А. Філіпенко, Дж. Флорес, Р. Чамі та інші дослідники.

Постановка задачі. Дослідити з теоретичної та практичної точки зору ефективність використання грошових переказів мігрантів в країнах, що розвиваються в якості джерела інвестицій.

Результати дослідження автора. Поступальний розвиток світової економіки передбачає постійне зростання кількісних показників руху чинників виробництва.

© Стаканов Р., 2013